

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AFET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**TRABZON İLİNİN SÜRMENE İLÇESİNDE HALKIN AFET PROFİLİ:
FARKINDALIK VE HAZIRLIK SEVİYELERİNİN BELİRLENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kemal KARADENİZ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Serkan ÖZTÜRK

OCAK - 2020

GÜMÜŞHANE

KABUL VE ONAY

Doç. Dr. Serkan ÖZTÜRK danışmanlığında, Kemal KARADENİZ tarafından hazırlanan “Trabzon İlinin Sürmene İlçesinde Halkın Afet Profili: Farkındalık ve Hazırlık Seviyelerinin Belirlenmesi” isimli bu çalışma 23/01/2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Saime ŞAHİNÖZ (Başkan)

Doç. Dr. Serkan ÖZTÜRK (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Ali Erden BABACAN (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Ekrem CENGİZ
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK	
İÇ KAPAK	
KABUL VE ONAY.....	II
BİLDİRİM.....	III
ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLolar LİSTESİ.....	XI
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XIII
GRAFİKLER LİSTESİ.....	XIV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. PROBLEMİN DURUMU	2-4
1.1 Çalışmanın Önemi.....	3
1.2 Çalışmanın Amacı.....	3
1.3 Çalışmanın Kapsamı	4

İKİNCİ BÖLÜM

2. TEMEL KAVRAMLAR.....	5-25
2.1 Afet Kavramı.....	5
2.2. Afet Türleri.....	5
2.2.1.Doğal afetler	5
2.2.1.1.Ani Gelişen Doğal Afetler	6

2.2.1.2.Yavaş Gelişen Doğal Afetler	6
2.2.1.3.Deprem.....	6
2.2.1.4.Heyelan	8
2.2.1.5.Sel ve Taşkınlar.....	8
2.2.2.İnsan Kaynaklı Afetler.....	9
2.2.2.1.Ulaşım kazaları.....	9
2.2.2.2.Terör Olayları.....	10
2.2.2.3.Kimyasal Biyolojik Radyolojik ve Nükleer (KBRN) Kazalar.....	10
2.3.Afetlerin Etkileri.....	11
2.3.1.Afetlerin Doğrudan Etkileri:.....	11
2.3.2.Afetlerin Dolaylı Etkileri:.....	11
2.4.Afet Yönetimi.....	11
2.4.1.Afet Yönetiminin Evreleri	12
2.4.1.1.Risk ve Zarar Azaltma Evresi	12
2.4.1.2.Hazırlık Evresi	13
2.4.1.3.Müdahale Evresi.....	13
2.4.1.4.İyileştirme Evresi	13
2.5.Afet Çantası	13
2.6.Acil Durum Toplanma Alanı.....	14
2.7.İlkyardım	15
2.8.Araştırma Bölgesinin Özellikleri.....	15
2.8.1.Trabzon İli ve İlçelerinin Deprem İlişkisi.....	19
2.8.2.07-08 Ağustos 1998 Trabzon Selleri	20
2.9.Literatür Taraması	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.YÖNTEM.....	25-28
3.1.Araştırmanın Varsayımları	26
3.2.Araştırmanın Kısıtlılıkları	26

3.3.Beklenen Yararlar.....	27
----------------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.VERİLERİN ANALİZİ ve YORUM.....	28-63
4.1.Verilerin Analizi.....	28
4.2.Bulgular ve Yorum.....	28
4.2.1.Cinsiyet.....	28
4.2.2.Medeni Hâl.....	30
4.2.3.Yaş.....	31
4.2.4.Eğitim.....	32
4.2.5.Daha Önce Herhangi Bir Afet Yaşadınız mı?.....	33
4.2.6.Sizce ülkemizdeki idareciler (Kurum yöneticileri, politikacılar vs.) afetlere ilgili gereken çalışmaları yapıyor mu?.....	34
4.2.7.Afetlere Hazırlık Konusunda Herhangi Bir Eğitim Aldınız mı?.....	35
4.2.8.Afetlere Müdahale İle İlgili Eğitim Aldınız mı?.....	36
4.2.9.Afetlerle İlgili Herhangi Bir Tatbikata Katıldınız mı?.....	37
4.2.10.Afet Bilinci Kapsamındaki Eğitimleri ve Tatbikatları Gerekli Görüyor musunuz?.....	38
4.2.11.Afetler ve Acil Durumlarla İlgili Eğitim ve Tatbikatlara Katılmak İster misiniz?.....	39
4.2.12.Kendinizi Afetlere Karşı Hazırlıklı ve Yeterli Görüyor musunuz?.....	40
4.2.13.Yaşadığınız Çevreyi Afetlere Karşı Hazırlıklı ve Yeterli Buluyor musunuz?.....	41
4.2.14.Sizin ve Ailenizin Afete Hazırlık Planı Var mı ve Tatbik Ettiniz mi?.....	42
4.2.15.Daha Önce İlk Yardım Eğitimi Aldınız mı?.....	42
4.2.16.Bir Afet ve Acil Durum Esnasında Kendinizi İlk Yardım Yapabilecek Düzeyde Görüyor musunuz?.....	43
4.2.17.Şimdiye Kadar Aile Fertlerinizden İlk Yardım Eğitimi Alan var mı?.....	45
4.2.18.Evinizin Afetlere Karşı Güvenli Olduğunu Düşünüyor musunuz?.....	46
4.2.19.Olası Bir Afette Toplanma Bölgenizi Biliyor musunuz?.....	47
4.2.20.Olası Bir Afette Alternatif Barınma Yeriniz Var mı?.....	48

4.2.21.Ailenizin Afet Çantası Var mı? (içinde: ilk yardım çantası, el feneri, radyo vb.).....	49
4.2.22.Evinizde Düşme Riski Olan (dolap, ayna vb.) Malzemeleri Sabitlediniz mi?.....	50
4.2.23.Sizin ve Ailenizin Önemli Belgelerinin Yedekleri Evin Dışında Başka Bir Yerde Saklanıyor mu?	51
4.2.24.Cinsiyet ile Afete Hazırlık Arasındaki Anlamsal Fark	52
4.2.25.Medeni Durum İle Afete Hazırlık Arasındaki Anlamsal Fark	52
4.2.26.Afet Yaşama Durumu İle Afete Hazırlık Arasındaki Anlamsal Fark.....	52
4.2.27.İdarecilerin Afetlerle İlgili Gerekli Çalışmaları Yapma Durumları Hakkında Katılımcıların Fikri İle Afete Hazırlık Arasındaki Anlamsal Fark	53
4.2.28.Yaş Durumu ile Afete Hazırlık Arasındaki Anlamsal Fark.....	54
4.2.29.Eğitim Durumu İle Afete Hazırlık Arasındaki Anlamsal Fark.....	54
4.3 Tartışma.....	55
SONUÇ VE ÖNERİLER	60
KAYNAKÇA	62
ÖZGEÇMİŞ	68
EK 1: Anket Formu	70
EK 2: Sürmene Kaymakamlığı İzin Yazısı	72
EK 3: Etik Kurul Onay Raporu	73

ÖZET

[KARADENİZ, Kemal]. Trabzon İlinin Sürmene İlçesinde Halkın Afet Profili: Farkındalık ve Hazırlık Seviyelerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, 2020, (XVI +74)

Bu çalışma, Trabzon ilinin Sürmene ilçesinde yaşayan bireylerin afet profili ve farkındalığını belirlemek amacıyla kesitsel tarama modelinde tasarlanmıştır. Veriler anket formu kullanılarak toplanmıştır. Ankette yer alan sorular, literatürde mevcut olan ve farklı araştırmacılar tarafından hazırlanan sorulardan derlenmiştir. Anket, toplam 23 sorudan oluşmaktadır ve son 17 soru katılımcıların afetler konusundaki farkındalık ve hazırlık düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Örneklem yöntemi olarak, cinsiyete göre tabakalı kolayda örneklem yöntemi kullanılmış ve örneklem sayısı olarak 400 kişi belirlenmiştir. Veriler yüz yüze görüşülerek 200 kadın ve 200 erkekten olmak üzere toplam 400 kişiden toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 25 programıyla analiz edilmiş ve istatistiksel analiz yöntemi olarak, frekans tabloları ile grafik halinde gösterilmiştir. Yapılan analizlerde, kolayda örneklem yöntemi kullanılmasından ve verilerin normal dağılım göstermemesinden dolayı nonparametrik testler kullanılmıştır. Nonparametrik testlerde ise ikili karşılaştırmalar için Man Whitney U Testi ve çoklu karşılaştırmalar için ise Kruskal Wallis H Testi uygulanmıştır. Çalışmanın sonuçları, anket çalışmasına katılan bireylerin afetler konusunda orta düzeyde bir farkındalık ve hazırlık seviyesine sahip olduğunu ve eğitim durumuna bağlı olarak, afetlerle ilgili konularda bilgi sahibi olma durumunun arttığını göstermektedir. Dolayısıyla, afet farkındalığı ve hazırlık seviyesinin yükselmesi için düzenli eğitimler verilmeli ve tatbikatlar yapılmalı ve halkın afetlere karşı farkındalık ve hazırlık algıları yüksek tutulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Sürmene, Afet, Afet Farkındalığı, Hazırlık Seviyesi

ABSTRACT

[KARADENİZ, Kemal]. Disaster Profile of the People in Sürmene District of Trabzon Province: Determination of Awareness and Preparation Levels, Master Thesis, 2020, (XVI +74)

This study was designed in sectional scan model in order to determine the disaster profile and awareness of individuals living in Sürmene district of Trabzon province. Data were collected by using questionnaire form. The questions in the questionnaire were compiled from the questions prepared by different researchers and available in the literature. The questionnaire consists of 23 questions and the last 17 questions aim to determine the awareness and preparation levels on disasters of participants. As sampling method, stratified convenience sampling method according to gender was used and 400 people were assigned as the number of samples. Data were gathered from a total of 400 people, which of them 200 women and 200 men, by face to face interview. Obtained data were analyzed with SPSS 25 software and as the statistical analysis method, they were displayed graphically with frequency tables. In the analyses, nonparametric tests were used since the convenience sampling method were not used and data did not show normal distribution. In nonparametric tests, Man Whitney U Test was used for binary comparisons and Kruskal Wallis H Test was used for multiple comparisons. Results of the study show that the individuals participating in the questionnaire study have a moderate level of awareness and preparation about disasters and, depending of the education level, the situation of having information about disaster-related issues increases. Therefore, regular trainings should be given and exercises should be made in order to raise disaster awareness and preparation level and, the awareness and preparation perceptions of public against to disasters should be kept high.

Keywords: Sürmene, Disaster, Disaster Awareness, Preparation Level